

Program na získanie emocionálnych kompetencií dieťaťa v Litve – (program VEIK – Vaiko emocijų išraiškos kontrolės ugdymo programa)

1. Riešené potreby/výzvy

Zhoršujúce sa základné kompetencie študentov a predčasné ukončenie školskej dochádzky sú aj naďalej nevyriešenými problémami. Dôkazy poukazujú na to, že emocionálne kompetencie ovplyvňujú úspešné prispôsobenia študentov a ich akademické výsledky.

Na základe výskumu sa zistilo, že deti, ktorým chýbajú emocionálne kompetencie, majú horšiu schopnosť akademickej adaptácie (horšie výsledky vzdelávania, záškoláctvo). Majú problém uznávať svojich spolužiakov a zvládať vlastné emócie, čo ich podnecuje k agresívnemu správaniu. Hoci sa školy snažia tieto problémy vyriešiť rôznymi spôsobmi, program VEIK je inovačný v tom, že počas relatívne dlhého obdobia sa v rámci neho deti vzdelávajú: aby vedeli rozoznať a pomenovať svoje emócie, komunikovať a využívať aj iné sociálne zručnosti, zvládať silné emócie a riešiť problémy v každodennom živote.

2. Úroveň intervencie

Všeobecná (určená pre všetkých žiakov)

3. Intenzita intervencie

Program VEIK sa zameriava na neustály emocionálny rozvoj detí. Na základe postupov detského centra dennej starostlivosti v rámci Inštitútu pre rodinné vzťahy sa odporúča, aby sa program VEIK uskutočňoval v rozsahu 33 lekcií pre deti (trikrát do týždňa) a troch hodín pre rodičov. Jedna lekcia pre deti trvá 90 minút a jedna lekcia pre rodičov 180 minút.

Za zainteresovaným stranám školy (administratívni pracovníci a učitelia) sa poskytuje odborná príprava o základoch programu VEIK v trvaní 360 minút.

4. Cieľová skupina a veková skupina

Cieľovou skupinou sú deti a mládež vo veku 8 až 18 rokov, ktorým chýbajú sociálne a emocionálne kompetencie a zručnosti. Program sa zameriava aj na rodičov a učiteľov.

5. Podmienky a jednotlivé kroky potrebné na vykonávanie opatrenia

1. Najprv sa škola rozhodne o potrebe programu.
2. Následne školskí psychológovia a sociálni pedagógovia (dvaja z každej školy) získajú zručnosti na vedenie skupiny detí v rámci programu VEIK.

Program odbornej prípravy školiteľov programu VEIK sa skladá z 96 hodín odbornej prípravy a 20 hodín dohľadu.

3. Po absolvovaní odbornej prípravy sú školitelia programu VEIK zodpovední za výber skupiny detí v škole.

Kritériom výberu žiakov do programu VEIK je absencia emocionálnych a sociálnych zručností dieťaťa. Deti sa na programe VEIK zúčastňujú dobrovoľne a na odporúčanie školských sociálnych pedagógov, psychológov a učiteľov. Motivácia detí zúčastniť sa na programe je jednou z najdôležitejších súčastí programu VEIK.

4. Činnosti skupiny v rámci programu VEIK pre deti sa konajú trikrát do týždňa približne tri mesiace. Činnosti pre učiteľov a rodičov sa konajú súčasne.

Pre deti je dôležité, aby sa vytvorilo neformálne, tiché a príjemné prostredie: ochrana pred hlukom, vhodné osvetlenie a pohodlné stoličky (pomáha to udržiavať individuálne hranice). Ak je to možné, priestor je možné rozdeliť na dve časti: jednu na diskusie, rolové hry a riešenie problémov a druhú na hry, kreslenie atď.

Každá škola rozhodne o presnom čase konaní činností: môžu sa odohrávať po vyučovaní alebo pred vyučovaním (ak sa vyučovanie dieťaťa začína v poobedňajších hodinách).

6. Rozhodovanie o druhoch podpory a možnom prispôbení

Školitelia programu VEIK spolu so zamestnancami školy (psychológmi, sociálnymi pedagógmi a učiteľmi) rozhodnú o tom, či deti potrebujú program VEIK. Následne sa pristúpi k dojednaniu medzi dieťaťom a školiteľom programu VEIK a medzi rodičmi dieťaťa a školiteľom programu. Úlohou dieťaťa je aktívne sa zúčastňovať na programe (rolové hry počas hodín, účasť na diskusiách, domáce úlohy atď.)

7. Realizácia opatrenia a zainteresované strany

Držiteľom autorských práv na program je Inštitút pre rodinné vzťahy (Kaunas, Litva). Zamestnanci inštitútu (psychotherapeuti, psychológovia a sociálni pracovníci) poskytujú odbornú prípravu, dohľad a manuály pre školiteľov programu VEIK a príklady domácich úloh pre deti.

Program VEIK sa vykonáva v rámci školskej komunity systematickým spôsobom: rodičia, deti, pedagógovia, správa, MVO.

Školitelia programu VEIK majú rôzne úlohy ako: výber detí a vytvorenie skupiny detí, odborná príprava ďalších zainteresovaných strán školy, skupiny rodičov a individuálna práca s rodičmi a deťmi, hodnotenie kompetencií detí a starostlivosť o skupinu programu VEIK a pokračovanie programu.

8. Celková zodpovednosť za vykonávanie

Držitelia autorských práv na program majú zodpovednosť za vykonávanie opatrenia a za školy vykonávajúce program.

9. Prekážky pri zavádzaní opatrenia

Prekážky pri vykonávaní programu:

1. Program VEIK je pomerne dlhý (približne 3 mesiace) a zodpovednosť za účasť na celom jeho trvaní je na deťoch a rodičoch.
2. V prípade detí, ktoré sa zúčastňujú na programe pred vyučovaním alebo po ňom niekedy vznikajú ťažkosti pre učiteľov a rodičov v súvislosti s organizáciou celého dňa.
3. Financovanie vykonávania programu.

Riešenie problémov:

1. Úvodné pohovory s rodičmi. Rodičia zvyčajne po jednom mesiaci účasti na programe VEIK pozorujú pozitívne zmeny v správaní svojho dieťaťa. To poskytuje rodičom motiváciu, aby zabezpečili pokračovanie účasti dieťaťa na programe a aby sami zmenili svoje správanie.
2. Napriek času a diskusiám, ktoré sú na to potrebné, sú škola aj učiteľ motivovaní k tomu, aby všetko zariadili, pretože vidia zmeny nielen v správaní detí, ale aj v kultúre komunikácie v rámci školy.
3. Škola nemá vždy potrebné zdroje na financovanie programu. Školy niekedy využívajú študentské zdroje určené na financovanie profesionálneho rozvoja učiteľov a niekedy držitelia autorských práv na program dostanú financie z rôznych fondov.

10. Monitorovanie a hodnotenie opatrenia

Monitorovanie a posúdenie programu VEIK realizujú školitelia programu VEIK a Inštitút pre rodinné vzťahy. Pred programom a po ňom každé dieťa, jeho rodičia a triedny učiteľ vyplnia dotazník o silných stránkach a ťažkostiach.

11. Výsledky opatrenia

Výsledky ukazujú, že po vykonaní programu VEIK sa u detí, ktoré tieto hodiny navštevovali, vyskytovalo menej sťažností týkajúcich sa fyzického a emocionálneho zdravia. Menej sa sťažujú na bolesti hlavy, bolesti brucha a zdá sa, že si robia menej starostí a menej sa boja, pričom u nich zriedkavejšie dochádza k výbuchom hnevu a pod. Deti majú podľa všetkého menej problémov so správaním (viac dodržiavajú pravidlá, menej sa bijú s inými deťmi a takisto zriedkavejšie klamú a kradnú), sú sebavedomejšie a obľúbenejšie medzi spolužiakmi atď.

12. Zdroje a financovanie

Fondy EÚ a štátny rozpočet.

Náklady na jednu školu predstavujú približne 3 800 EUR, ktoré sa používajú na pokrytie nákladov na materiál a odbornú prípravu pre učiteľov, správu školy a ďalších školských pedagógov v rámci programu VEIK.

13. Súčasný stav opatrenia

Program VEIK sa realizuje na 25 školách v Litve.